

Programación Docente de Instrumento (Piano) I-IV

Enseñanzas Superiores de Música Título superior de música (enseñanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA

ESPECIALIDADE	Piano								ITINERARIO	Interpretación
CARÁCTER	Obligatorio								TIPO DE CLASES	Individuales
DEPARTAMENTO	Piano								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Patricia Rejas Suárez
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Patricia Rejas Suárez
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE					10	10	10		Idiomas	Español, galego, inglés
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Mª José Cid Castro				mariajosecid@csmvigo.com					
	Nelly Iglesias Rios				niglesiasrios@csmvigo.com					
	Patricia Rejas Suárez				patriciarejas@csmvigo.com					

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Síntese e dominio das dimensións da interpretación musical pianística e do repertorio do instrumento. Desenvolvemento dun estilo propio como intérprete e da madurez creativa, con hábitos e técnicas de estudo adecuados e valorando criticamente o traballo. Preparación adecuada para a interpretación en público e das técnicas de control postural e emocional
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os coñecementos e habilidades adquiridas no cuadrimestre inmediatamente anterior.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Hª da música, Armonía, Lectura a vista, Organoloxía E,....
TRANSVERSAIS	T1, T3, T6, T13
XERAIS	X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25
ESPECÍFICAS	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Desenvolver os recursos de técnica pianística que posibiliten a correcta execución do repertorio, así como a autonomía para a elección e utilización da técnica máis axeitada en función de dito repertorio.	EI1, EI2, X8, X11, X21, X24, T1, T3, T6, T13
2. Identificar o proceso evolutivo da escritura pianística e a súa interpretación a través das obras máis representativas do repertorio pianístico	EI1, EI2, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X8, X11, X21, X25 T1, T3, T6, T13
3. Comprender os aspectos formais e estilísticos do repertorio traballado e saber encadrar os mesmos dentro dun estilo, unha estética e unha corrente artística	EI1, EI2, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X8, X11, X21, X24, T1, T3, T6, T13
4. Adquirir a categoría intelectual, a sensibilidade artística e a capacidade crítica necesaria para a solución de problemas técnicos e interpretativos que lle permita unha formación permanente no seu futuro profesional	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13

5. Adquirir a capacitación necesaria que garanta unha especialización posterior nos ámbitos relativos á creación, interpretación, investigación ou docencia.	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Desenvolvemento técnico	1. Adestramento da sensibilidade auditiva do son pianístico 2. Principios técnicos: 1. Uso consciente do peso do brazo. 2. Técnica dixital. Principios de dicitación. 3. Práctica de exercicios técnicos. 4. Análise da escritura pianística e elección da técnica de execución 3. Uso dos pedais	3
2. Desenvolvemento interpretativo	1. Convencións estilísticas das diferentes épocas da historia do piano (tempo, fraseo, articulación, dinámica, agónica, ornamentación e carácter correctos para unha interpretación rigorosa) 2. Contexto das obras obxecto de traballo: época histórica e musical na que se xeraron. Lugar e significación dentro da evolución do estilo compositivo do autor.	3
3. Repertorio	1. Traballo cuatrimestral de dúas (2) obras de diferentes estilos e un (1) estudo dos conceptos técnicos e interpretativos achegados. No caso de Piano VII, o repertorio será libre, cunha duración mínima de 20 minutos 2. Desenvolvemento da capacidade creativa e da personalidade artística sobre este repertorio.	9
4. Interpretación en público	1. Interpretación pública e de memoria do repertorio traballado.	1
Total de sesións por cuatrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases individuais: traballo pormenorizado e desenvolvemento paralelo e uniforme dos temas 1 a 3 da materia, en clases individuais co apoio do docente. Traballárase un repertorio diferente para cada cuatrimestre que constará obrigatoriamente de dúas obras de diferentes estilos e dun estudo, dun nivel adecuado ao curso. As catro obras de repertorio elixidas por curso deben ser de estilos diferentes. No caso de que a pandemia non permita as clases presenciais, o alumno terá dereito al mesmo número de clases online co tutor.	24		24
Práctica individual: adestramento persoal do alumno de todas as ferramentas técnicas e interpretativas achegadas polo docente nas clases. Comprenderá a lectura e a análise en todos os seus parámetros do repertorio a estudar, así como a preparación e posta a punto dos recursos técnicos e interpretativos que se precisen para poder desenvolver as clases con normalidade.		245	245
Audición pública: Interpretación en público e de memoria do repertorio sobre o que se desenvolveu o traballo. Será obrigada a presentación de: - Un estudo e dúas pezas de estilos distintos en cada cuatrimestre dunha dificultade adecuada ao curso correspondente - No caso de Piano VII, o repertorio será libre, cunha duración mínima de 20 minutos.	1		1

Total de horas por cuatrimestre			270
6. Avaliación			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	1. Amosar una mellora progresiva dos coñecementos técnicos emusicais ao longo dos cuatrimestre. 2. Amosar compromiso cos obxectivos plantexados polo docente, unha actitude positiva de traballo e vontade de mellor.	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13	50 %
Audición pública	Interpretar en público e de memoria: - dúas obras de repertorio de diferentes estilos e un estudo por cuatrimestre; - Amosando control dos recursos técnicos e musicais na interpretación. Nota I: As catro obras de repertorio elixidas por curso deben ser de estilos diferentes. Nota II: No caso de Piano VII, o repertorio será libre, cunha duración mínima de 20 minutos	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X8, X11, X21, T1, T3, T6, T13	50 %
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	1. Amosar una mellora progresiva dos coñecementos técnicos emusicais ao longo dos cuatrimestre. 2. Amosar compromiso cos obxectivos plantexados polo docente, unha actitude positiva de traballo e vontade de mellor.	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13	50 %
Audición pública	Interpretar en público e de memoria: - dúas obras de repertorio de diferentes estilos e un estudo por cuatrimestre; - Amosando control dos recursos técnicos e musicais na interpretación. Nota I: As catro obras de repertorio elixidas por curso deben ser de estilos diferentes. Nota II: No caso de Piano VII, o repertorio será libre, cunha duración mínima de 20 minutos	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X8, X11, X21, T1, T3, T6, T13	50 %
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Audición pública	Interpretar en público e de memoria: - dúas obras de repertorio de diferentes estilos e un estudo por cuatrimestre; - Amosando control dos recursos técnicos e musicais na interpretación. Nota I: As catro obras de repertorio elixidas por curso deben ser de estilos diferentes. Nota II: No caso de Piano VII, o repertorio será libre, cunha duración mínima de 20 minutos	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X8, X11, X21, T1, T3, T6, T13	100 %
EXTRAORDINARIA			
Traballo persoal	1. Amosar una mellora progresiva dos coñecementos técnicos emusicais ao longo dos cuatrimestre. 2. Amosar compromiso cos obxectivos plantexados polo docente, unha actitude positiva de traballo e vontade de mellor.	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13	50 %

Audición pública	Interpretar en público e de memoria: - dúas obras de repertorio de diferentes estilos e un estudo por cuatrimestre; - Amosando control dos recursos técnicos e musicais na interpretación. Nota I: As catro obras de repertorio elixidas por curso deben ser de estilos diferentes. NOTA II: No caso de Piano VII, o repertorio será libre, cunha duración mínima de 20 minutos	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X8, X11, X21, T1, T3, T6, T13	50 %
------------------	---	--	------

ERASMUS

O alumnado procedente de países europeos será avaliado co mesmo criterio que o alumnado oficial. No caso de non completar un curso ou semestre enteiro, recibirá unha avaliación orientativa xunto cunha acreditación das horas lectivas realizadas, garantindo así a coherencia co sistema de orixe e o respecto á institución de destino.

En canto ao alumnado procedente de países non europeos, e recoñecendo o carácter inclusivo destas mobilidades, a avaliación combinará o rigor académico co respecto ás circunstancias individuais. Teranse en conta factores como a diversidade cultural, o proceso de adaptación e, de ser o caso, o impacto de situacións excepcionais ou de conflito nos países de orixe. A avaliación basearase na actitude, no progreso respecto ao nivel inicial e nas competencias adquiridas, sempre co compromiso de preservar a confianza das institucións. As programacións e os obxectivos adaptaranse ás necesidades de cada participante, para garantir unha experiencia educativa xusta, enriquecedora e plenamente recoñecida.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Estudios: Chopin, Debussy, Liszt, Rachmaninov, Saint-Saëns

Repertorio barroco: Bach, J.S. - Preludios e fugas, Par titas, Tocattas, Suites francesas e inglesas; Scarlatti, D. - Sonatas para tecla; Soler, A. - Sonatas para tecla

Repertorio clásico: Beethoven, L. van - Sonatas e Variacións; Haydn, J. - Sonatas e Variacións; Mozart, W. A. - Sonatas e Variacións

Repertorio romántico: Brahms, J. - Pezas para piano, Sonatas; Chopin, F. - Baladas, Preludios, Sonatas, Nocturnos, Scherzos; Liszt, F. - Anos de peregrinaxe;

Schumann, R. - Pezas para piano, Tocatta

Repertorio moderno: Debussy, C. - Preludios, Pezas para piano; Falla, M. de - Serenata andaluza, Nocturno; Prokofiev, S. - Sonatas; Rachmaninov, S. - Preludios; Shostakovich, D. - Preludios y Fugas

Programación Docente de Instrumento (Piano) V-VII

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA

ESPECIALIDADE	Piano								ITINERARIO	Interpretación
CARÁCTER	Obligatorio								TIPO DE CLASES	Individuales
DEPARTAMENTO	Piano								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Patricia Rejas Suárez
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Patricia Rejas Suárez
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE								12	Idiomas	Español, galego, inglés
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Mª José Cid Castro				mariajosecid@csmvigo.com					
	Nelly Iglesias Rios				niglesiasrios@csmvigo.com					
	Patricia Rejas Suárez				patriciarejas@csmvigo.com					

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Síntese e dominio das dimensións da interpretación musical pianística e do repertorio do instrumento. Desenvolvemento dun estilo propio como intérprete e da madurez creativa, con hábitos e técnicas de estudo adecuados e valorando criticamente o traballo. Preparación adecuada para a interpretación en público e das técnicas de control postural e emocional
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os coñecementos e habilidades adquiridas no cuadrimestre inmediatamente anterior.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Hª da música, Armonía, Lectura a vista, Organoloxía E,....
TRANSVERSAIS	T1, T3, T6, T13
XERAIS	X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25
ESPECÍFICAS	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Desenvolver os recursos de técnica pianística que posibiliten a correcta execución do repertorio, así como a autonomía para a elección e utilización da técnica máis axeitada en función de dito repertorio.	EI1, EI2, X8, X11, X21, X24, T1, T3, T6, T13
2. Identificar o proceso evolutivo da escritura pianística e a súa interpretación a través das obras máis representativas do repertorio pianístico	EI1, EI2, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X8, X11, X21, X25 T1, T3, T6, T13
3. Comprender os aspectos formais e estilísticos do repertorio traballado e saber encadrar os mesmos dentro dun estilo, unha estética e unha corrente artística	EI1, EI2, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X8, X11, X21, X24, T1, T3, T6, T13
4. Adquirir a categoría intelectual, a sensibilidade artística e a capacidade crítica necesaria para a solución de problemas técnicos e interpretativos que lle permita unha formación permanente no seu futuro profesional	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13

5. Adquirir a capacitación necesaria que garanta unha especialización posterior nos ámbitos relativos á creación, interpretación, investigación ou docencia.	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Desenvolvemento técnico	1. Adestramento da sensibilidade auditiva do son pianístico 2. Principios técnicos: 1. Uso consciente do peso do brazo. 2. Técnica dixital. Principios de dicitación. 3. Práctica de exercicios técnicos. 4. Análise da escritura pianística e elección da técnica de execución 3. Uso dos pedais	3
2. Desenvolvemento interpretativo	1. Convencións estilísticas das diferentes épocas da historia do piano (tempo, fraseo, articulación, dinámica, agónica, ornamentación e carácter correctos para unha interpretación rigorosa) 2. Contexto das obras obxecto de traballo: época histórica e musical na que se xeraron. Lugar e significación dentro da evolución do estilo compositivo do autor.	3
3. Repertorio	1. Traballo cuatrimestral: o repertorio será libre, cunha duración mínima de 20 minutos 2. Desenvolvemento da capacidade creativa e da personalidade artística sobre este repertorio.	9
4. Interpretación en público	1. Interpretación pública e de memoria do repertorio traballado.	1
Total de sesións por cuatrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases individuais: traballo pormenorizado e desenvolvemento paralelo e uniforme dos temas 1 a 3 da materia, en clases individuais co apoio do docente. Traballárase un repertorio diferente para cada cuatrimestre que constará obrigatoriamente de dúas obras de diferentes estilos e dun estudo, dun nivel adecuado ao curso. As catro obras de repertorio elixidas por curso deben ser de estilos diferentes. No caso de que a pandemia non permita as clases presenciais, o alumno terá dereito al mesmo número de clases online co tutor.	24		24
Práctica individual: adestramento persoal do alumno de todas as ferramentas técnicas e interpretativas achegadas polo docente nas clases. Comprenderá a lectura e a análise en todos os seus parámetros do repertorio a estudar, así como a preparación e posta a punto dos recursos técnicos e interpretativos que se precisen para poder desenvolver as clases con normalidade.		245	245
Audición pública: Interpretación en público e de memoria do repertorio sobre o que se desenvolveu o traballo. Será obrigada a presentación de: Un repertorio libre, cunha duración mínima de 20 minutos.	1		1
Total de horas por cuatrimestre			270

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	1. Amosar una mellora progresiva dos coñecementos técnicos emusicais ao longo dos cuatrimestre. 2. Amosar compromiso cos obxectivos plantexados polo docente, unha actitude positiva de traballo e vontade de mellor.	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13	50 %
Audición pública	Un repertorio libre y de memoria cunha duración mínima de 20 minutos.	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X8, X11, X21, T1, T3, T6, T13	50 %
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	1. Amosar una mellora progresiva dos coñecementos técnicos emusicais ao longo dos cuatrimestre. 2. Amosar compromiso cos obxectivos plantexados polo docente, unha actitude positiva de traballo e vontade de mellor.	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13	50 %
Audición pública	Un repertorio libre y de memoria cunha duración mínima de 20 minutos.	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X8, X11, X21, T1, T3, T6, T13	50 %
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Audición pública	Un repertorio libre y de memoria cunha duración mínima de 20 minutos.	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X8, X11, X21, T1, T3, T6, T13	100 %
EXTRAORDINARIA			
Traballo persoal	1. Amosar una mellora progresiva dos coñecementos técnicos emusicais ao longo dos cuatrimestre. 2. Amosar compromiso cos obxectivos plantexados polo docente, unha actitude positiva de traballo e vontade de mellor.	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13	50 %
Audición pública	Un repertorio libre y de memoria cunha duración mínima de 20 minutos.	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X8, X11, X21, T1, T3, T6, T13	50 %
ERASMUS			
O alumnado procedente de países europeos será avaliado co mesmo criterio que o alumnado oficial. No caso de non completar un curso ou semestre enteiro, recibirá unha avaliación orientativa xunto cunha acreditación das horas lectivas realizadas, garantindo así a coherencia co sistema de orixe e o respecto á institución de destino.			
En canto ao alumnado procedente de países non europeos, e recoñecendo o carácter inclusivo destas mobilidades, a avaliación combinará o rigor académico co respecto ás circunstancias individuais. Teranse en conta factores como a diversidade cultural, o proceso de adaptación e, de ser o caso, o impacto de situacións excepcionais ou de conflito nos países de orixe. A avaliación basearase na actitude, no progreso respecto ao nivel inicial e nas competencias adquiridas, sempre co compromiso de preservar a confianza das institucións. As programacións e os obxectivos adaptaranse ás necesidades de cada participante, para garantir unha experiencia educativa xusta, enriquecedora e plenamente recoñecida.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	

No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.

Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Estudios: Chopin, Debussy, Liszt, Rachmaninov, Saint-Saëns

Repertorio barroco: Bach, J.S. - Preludios e fugas, Partitas, Tocattas, Suites francesas e inglesas; Scarlatti, D. - Sonatas para tecla; Soler, A. - Sonatas para tecla

Repertorio clásico: Beethoven, L. van - Sonatas e Variacións; Haydn, J. - Sonatas e Variacións; Mozart, W. A. - Sonatas e Variacións

Repertorio romántico: Brahms, J. - Pezas para piano, Sonatas; Chopin, F. - Baladas, Preludios, Sonatas, Nocturnos, Scherzos; Liszt, F. - Anos de peregrinaxe;

Schumann, R. - Pezas para piano, Tocatta

Repertorio moderno: Debussy, C. - Preludios, Pezas para piano; Falla, M. de - Serenata andaluza, Nocturno; Prokofiev, S. - Sonatas; Rachmaninov, S. - Preludios; Shostakovich, D. - Preludios y Fugas

Programación Docente de Instrumento (Piano) V-VII

Enseñanzas Superiores de Música Título superior de música (enseñanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA

ESPECIALIDADE	Piano								ITINERARIO	Interpretación
CARÁCTER	Obligatorio								TIPO DE CLASES	Individuales
DEPARTAMENTO	Piano								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Patricia Rejas Suárez
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Patricia Rejas Suárez
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE								12	Idiomas	Español, galego, inglés
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Mª José Cid Castro				mariajosecid@csmvigo.com					
	Nelly Iglesias Rios				niglesiasrios@csmvigo.com					
	Patricia Rejas Suárez				patriciarejas@csmvigo.com					

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Síntese e dominio das dimensións da interpretación musical pianística e do repertorio do instrumento. Desenvolvemento dun estilo propio como intérprete e da madurez creativa, con hábitos e técnicas de estudo adecuados e valorando criticamente o traballo. Preparación adecuada para a interpretación en público e das técnicas de control postural e emocional
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os coñecementos e habilidades adquiridas no cuadrimestre inmediatamente anterior.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Hª da música, Armonía, Lectura a vista, Organoloxía E,....
TRANSVERSAIS	T1, T3, T6, T13
XERAIS	X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25
ESPECÍFICAS	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Desenvolver os recursos de técnica pianística que posibiliten a correcta execución do repertorio, así como a autonomía para a elección e utilización da técnica máis axeitada en función de dito repertorio.	EI1, EI2, X8, X11, X21, X24, T1, T3, T6, T13
2. Identificar o proceso evolutivo da escritura pianística e a súa interpretación a través das obras máis representativas do repertorio pianístico	EI1, EI2, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X8, X11, X21, X25 T1, T3, T6, T13
3. Comprender os aspectos formais e estilísticos do repertorio traballado e saber encadrar os mesmos dentro dun estilo, unha estética e unha corrente artística	EI1, EI2, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X8, X11, X21, X24, T1, T3, T6, T13
4. Adquirir a categoría intelectual, a sensibilidade artística e a capacidade crítica necesaria para a solución de problemas técnicos e interpretativos que lle permita unha formación permanente no seu futuro profesional	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13

5. Adquirir a capacitación necesaria que garanta unha especialización posterior nos ámbitos relativos á creación, interpretación, investigación ou docencia.	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Desenvolvemento técnico	1. Adestramento da sensibilidade auditiva do son pianístico 2. Principios técnicos: 1. Uso consciente do peso do brazo. 2. Técnica dixital. Principios de dicitación. 3. Práctica de exercicios técnicos. 4. Análise da escritura pianística e elección da técnica de execución 3. Uso dos pedais	3
2. Desenvolvemento interpretativo	1. Convencións estilísticas das diferentes épocas da historia do piano (tempo, fraseo, articulación, dinámica, agónica, ornamentación e carácter correctos para unha interpretación rigorosa) 2. Contexto das obras obxecto de traballo: época histórica e musical na que se xeraron. Lugar e significación dentro da evolución do estilo compositivo do autor.	3
3. Repertorio	1. Traballo cuatrimestral: o repertorio será libre, cunha duración mínima de 20 minutos 2. Desenvolvemento da capacidade creativa e da personalidade artística sobre este repertorio.	9
4. Interpretación en público	1. Interpretación pública e de memoria do repertorio traballado.	1
Total de sesións por cuatrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases individuais: traballo pormenorizado e desenvolvemento paralelo e uniforme dos temas 1 a 3 da materia, en clases individuais co apoio do docente. Traballárase un repertorio diferente para cada cuatrimestre que constará obrigatoriamente de dúas obras de diferentes estilos e dun estudo, dun nivel adecuado ao curso. As catro obras de repertorio elixidas por curso deben ser de estilos diferentes. No caso de que a pandemia non permita as clases presenciais, o alumno terá dereito al mesmo número de clases online co tutor.	24		24
Práctica individual: adestramento persoal do alumno de todas as ferramentas técnicas e interpretativas achegadas polo docente nas clases. Comprenderá a lectura e a análise en todos os seus parámetros do repertorio a estudar, así como a preparación e posta a punto dos recursos técnicos e interpretativos que se precisen para poder desenvolver as clases con normalidade.		245	245
Audición pública: Interpretación en público e de memoria do repertorio sobre o que se desenvolveu o traballo. Será obrigada a presentación de: Un repertorio libre, cunha duración mínima de 20 minutos.	1		1
Total de horas por cuatrimestre			270

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	1. Amosar una mellora progresiva dos coñecementos técnicos emusicais ao longo dos cuatrimestre. 2. Amosar compromiso cos obxectivos plantexados polo docente, unha actitude positiva de traballo e vontade de mellor.	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13	50 %
Audición pública	Un repertorio libre y de memoria cunha duración mínima de 20 minutos.	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X8, X11, X21, T1, T3, T6, T13	50 %
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	1. Amosar una mellora progresiva dos coñecementos técnicos emusicais ao longo dos cuatrimestre. 2. Amosar compromiso cos obxectivos plantexados polo docente, unha actitude positiva de traballo e vontade de mellor.	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13	50 %
Audición pública	Un repertorio libre y de memoria cunha duración mínima de 20 minutos.	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X8, X11, X21, T1, T3, T6, T13	50 %
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Audición pública	Un repertorio libre y de memoria cunha duración mínima de 20 minutos.	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X8, X11, X21, T1, T3, T6, T13	100 %
EXTRAORDINARIA			
Traballo persoal	1. Amosar una mellora progresiva dos coñecementos técnicos emusicais ao longo dos cuatrimestre. 2. Amosar compromiso cos obxectivos plantexados polo docente, unha actitude positiva de traballo e vontade de mellor.	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13	50 %
Audición pública	Un repertorio libre y de memoria cunha duración mínima de 20 minutos.	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X8, X11, X21, T1, T3, T6, T13	50 %
ERASMUS			
O alumnado procedente de países europeos será avaliado co mesmo criterio que o alumnado oficial. No caso de non completar un curso ou semestre enteiro, recibirá unha avaliación orientativa xunto cunha acreditación das horas lectivas realizadas, garantindo así a coherencia co sistema de orixe e o respecto á institución de destino.			
En canto ao alumnado procedente de países non europeos, e recoñecendo o carácter inclusivo destas mobilidades, a avaliación combinará o rigor académico co respecto ás circunstancias individuais. Teranse en conta factores como a diversidade cultural, o proceso de adaptación e, de ser o caso, o impacto de situacións excepcionais ou de conflito nos países de orixe. A avaliación basearase na actitude, no progreso respecto ao nivel inicial e nas competencias adquiridas, sempre co compromiso de preservar a confianza das institucións. As programacións e os obxectivos adaptaranse ás necesidades de cada participante, para garantir unha experiencia educativa xusta, enriquecedora e plenamente recoñecida.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	

No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.

Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Estudios: Chopin, Debussy, Liszt, Rachmaninov, Saint-Saëns

Repertorio barroco: Bach, J.S. - Preludios e fugas, Partitas, Tocattas, Suites francesas e inglesas; Scarlatti, D. - Sonatas para tecla; Soler, A. - Sonatas para tecla

Repertorio clásico: Beethoven, L. van - Sonatas e Variacións; Haydn, J. - Sonatas e Variacións; Mozart, W. A. - Sonatas e Variacións

Repertorio romántico: Brahms, J. - Pezas para piano, Sonatas; Chopin, F. - Baladas, Preludios, Sonatas, Nocturnos, Scherzos; Liszt, F. - Anos de peregrinaxe;

Schumann, R. - Pezas para piano, Tocatta

Repertorio moderno: Debussy, C. - Preludios, Pezas para piano; Falla, M. de - Serenata andaluza, Nocturno; Prokofiev, S. - Sonatas; Rachmaninov, S. - Preludios; Shostakovich, D. - Preludios y Fugas

Programación Docente do Traballo Fin de Estudos (Piano)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA												
ESPECIALIDADE	Piano								ITINERARIO	Interpretación		
CARÁCTER	Obligatorio								TIPO DE CLASES	Individuales		
DEPARTAMENTO	Plano								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Patricia Rejas		
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Patricia Rejas		
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais			
ETCS/ CUADRIMESTRE							5	5	Idiomas	Español, galego, Inglés		
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA			
	Maria José Cid				mariajosecid@csmvigo.com							
	Nelly Iglesias				niglesiasrios@csmvigo.com							
	Patricia Rejas				patriciarejas@csmvigo.com							

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Interpretación dun concerto público con elaboración e defensa dun traballo académico que poderá versar sobre diversos aspectos do repertorio elixido, do seu instrumento ou calquera outra temática relacionada coa especialidade e itinerario.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os adquiridos nas materias cursadas con anterioridade
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T3, T6, T13
XERAIS	X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25
ESPECÍFICAS	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10

3. Obxectivos

DESCRICIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
------------	---------------------------

Interpretación dun recital público de entre 45 e 70 minutos cun descanso opcional non computable que non supere os 15 minutos.	T1, T3, T6, T13X1, X3, X6, X8, X11, , X21, X24, X25 E11, E12, E14, E15, E16, E10
Elaboración, exposición e defensa dun traballo académico (TA), dunha temática segundo o descriptor da disciplina, cunha temporalización dun máximo de 30 minutos para a exposición e dun máximo de 20 minutos para a defensa.	T1, T3, T6, T13, X8, X11, X19, X24, E6

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Preparación do recital público	- A aprobación do programa do recital seguirá o procedemento xeral que regula o Traballo Fin de Estudos, aprobado polo centro e que se pode consultar na web co Conservatorio. En calquera caso, será revisado e aprobado polo Departamento de Piano. - Para o seguimento da preparación do recital o/a alumno/a contará coa supervisión do/da docente que lle sexa asignado como titor/a do TFE. A periodicidade das titorías estará en función da dispoñibilidade do profesorado do Departamento de Piano. A duración do programa estará comprendida entre 45 e 70 minutos (descanso opcional aparte, dunha duración máxima de 15 minutos) - O repertorio poderá conter obras de música de cámara cunha duración total que non supere a terceira parte (1/3) da minutaxe íntegra do programa presentado. O/A alumno/a farase cargo de achegar os instrumentistas e os medios necesarios para a interpretación deste repertorio de cámara. - O repertorio, (excepto as obras de cámara e o de música contemporánea) , será interpretado de memoria, tamén se permitirá en vez de la obra de cámara o contemporánea 1 de las obras del recital con partitura , que no exceda los 15 min. - Entregaranse dúas copias impresas do programa a interpretar ao/á presidente/a do tribunal	
2. Recital público	A realización do programa de man do recital correrá a cargo do/a alumno/a. Convén que conteña portada (indicando o nome do alumno e dos colaboradores e o nome do titor), currículo do alumno e colaboradores, repertorio, e notas ao programa.	

3. Elaboración do traballo académico (TA)	- A temática do TA deberá ser aprobada polo Departamento de Piano, segundo o procedemento xeral que regula o Traballo Fin de Estudos aprobado polo centro. - Para o seguimento do proceso de preparación do TA o/a alumno/a disporá do apoio do/a seu/ súa titor/a do TFE. - A memoria do TA deberá ter una extensión mínima de 20 páxinas, sen contar portada, resumo, índice, referencias bibliográficas e anexos. - A memoria do TA deberá conter un resumo do mesmo, elaborado no idioma no que estea redactado (galego ou castelán) así como en inglés (<i>abstract</i>). - Para a elaboración do TA recoméndase seguir a guía aprobada polo Departamento de Piano anexa á presente guía docente. En calquera caso, a memoria deberá constar como mínimo das seguintes partes e nesta orde: - Portada - Resumo (castelán/galego, inglés) - Índice con indicacións de paxinación - Introdución - Desenvolvemento do traballo organizado por capítulos - Conclusións - Referencias e bibliografía - Anexos (opcional) - Entregaranse dúas copias impresas do traballo, encadernadas tapa dura, e unha copia en PDF gravada nun CD.	
4. Exposición e defensa do TA	A exposición pública do TA non excederá os 30 minutos. - Recoméndase o uso de software para facer presentacións, no que se pode incluír audio e vídeo se se considera oportuno. Do mesmo xeito, tamén se pode apoiar a presentación con interpretacións ao piano. En calquera caso, o/a alumno/a terá que adaptar todos os contidos da presentación para non superar a duración máxima especificada. - Ao remate da exposición seguirá un debate entre o tribunal e o/a alumno/a sobre as cuestións que se consideren oportunas. O debate non excederá os 20 minutos. - No caso de que a pandemia no lo permita, a defensa do traballo académico será en liña.	

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Tutorías individuais: orientación e seguimento da preparación do recital e da elaboración do TA.			
Recital: interpretación pública ante tribunal do programa de concerto seleccionado			
Exposición e defensa do TA: presentación e defensa da memoria do traballo académico elaborado			

Traballo persoal: comprenderá • o estudo e memorización do programa de concerto seleccionado; • a busca e a análise crítica das fontes de información para o desenvolvemento da temática do TA, a redacción da memoria e a preparación da exposición, empregando as ferramentas de software de edición e presentación axeitadas.			
Total de horas por cuatrimestre			300

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
Exposición e defensa da memoria do TA	1. Rigor no estudo histórico, pedagógico ou artístico realizado 1. Coherencia na estruturación dos capítulos da memoria 2. Interés das conclusións 3. Correcta presentación da memoria seguindo o formato exixido na guía docente 4. Claridade na exposición pública: estruturación axeitada, coherencia entre o contido da exposición e o material desenvolvido na memoria, orixinalidade expositiva A calificación desta parte corresponderá á media aritmética das calificacións outorgadas a cada un dos criterios de avaliación. É necesario obter un 5 como mínimo para aprobar a mesma.	T1, T3, T6, T13, X8, X11, X19, X24, E6	20%
Recital	1. Interpretación do repertorio amosando o necesario control técnico do instrumento. Aplicarase a cada unha das obras interpretadas no concerto. Valorarase mediante os seguintes indicadores de logro: 1.1. Dificultade do repertorio. 1.2. Fidelidade ao texto: exactitude na exposición das notas, ritmo, tempo, dinámicas, agónicas, articulación, ornamentación e voces. 1.3. Dominio instrumental: control postural, limpeza e claridade do son, proxección do son, control do timbre e modos de ataque e control dos diferentes elementos técnicos característicos do instrumento. 2. Interpretación das obras amosando un estilo interpretativo coherente e concordante coa forma e estética das mesmas. Aplicarase a cada unha das obras interpretadas no concerto. Valorarase mediante os seguintes indicadores de logro: 1. Fidelidade ao estilo: control da ornamentación, do rubato, das agónicas, das dinámicas, do fraseo, da articulación e dos elementos instrumentais propios do estilo. 2. Fidelidade á forma: control das dinámicas e dos recursos tímbricos do instrumento. 3. No caso do repertorio de cámara ou con orquestra: unificación de criterios musicais e interpretativos. 3. Amosar as habilidades necesarias para a interpretación en público. Aplicarase dun modo xeral para todo o recital. Valorarase mediante os seguintes indicadores de logro: 3.1. Adecuación entre do xesto e a interpretación musical 3.2. Control das tensións e da respiración 3.3. Control da memoria 3.4. Concentración ao longo da interpretación das pezas 3.5. Achea persoal ao enriquecemento da interpretación 4. Amosar un comportamento escénico adecuado. Aplicarase dun modo xeral a todo o recital. Valorarase mediante os seguintes indicadores de logro: 4.1. Dominio do espazo escénico	T1, T3, T6, T13X1, X3, X6, X8, X11, , X21, X24, X25 E11, E12, E14, E15, E16, E10	80%

4.2. Dominio das convencións do recital público

A calificación desta parte corresponderá á media aritmética das calificacións outorgadas a cada un dos criterios de avaliación. É necesario obter un 5 como mínimo para aprobar a mesma.

**ERASM
US**

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPC IÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Consultar a guía anexa

PROGRAMACION de Técnicas de Control Emocional e Corporal (Piano)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA	Técnicas de Control Emocional e Corporal (Piano)							
ESPECIALIDADE					ITINERARIO	Piano		
CARÁCTER					TIPO DE CLASES			
DEPARTAMENTO	Piano				XEFA DO DEPARTAMENTO	Patricia Rejas Suárez		
CURSOS	1.º curso	2.º curso		3.º curso		4.º curso	COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	María José Cid Castro
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	Horas de clase semanais
ETCS/ CUADRIMESTRE	-	-	1	1	-	-	-	Observacións
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB			TITORÍA
	María José Cid Castro				mariajosecid@csmvigo.com			

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Coñecemento básico da estrutura e función do aparello locomotor e do sistema nervioso. Desenvolvemento de hábitos posturais correctos que minimicen o risco durante a interpretación. Técnicas de respiración, relaxación, autocontrol, optimización da enerxía muscular, concentración e memoria aplicadas ao estudo e actuación musical.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os adquiridos nas materias dos cursos anteriores
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa coas disciplinas propias de interpretación no piano, de maneira que os coñecementos adquiridos na mesma axudarán ao dominio do uso do corpo e ao control emocional durante a interpretación da música.
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15
XERAIS	X8, X21, X24, X25
ESPECÍFICAS	EI4, EI6, EI8, EI10

3. Obxectivos

DESCRICIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Adquirir coñecemento da importancia do bo uso do corpo no logro da boa execución instrumental	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X8, X21, X24, X25, E8, E10
Adquirir conciencia da importancia do desenvolvemento técnico postural de canto e do traballo	

Adquirir conciencia da importancia do desenvolvemento tonico-postural de xeito que se traballe sobre a correcta postura corporal	T2, T3, T6, T13, X 24 , X 25, E8 , E10
Coñecer a estrutura e o funcionamento do aparato locomotor e do sistema nervioso	T2, T3, T6, T13, X 24 , X 25, E8 , E10
Coñecer e entender os principios da relaxación e da respiración, así coma coñecer os principais tipos de respiración e os métodos de relaxación fundamentais	T2, T3, T6, T13, X 24 , X 25, E8 , E10
Coñecer e aplicar as principais técnicas psicolóxicas de autocontrol emocional	T2, T3, T6, T13, X 24 , X 25, E8 , E10
Favorecer unha actitude positiva, de afrontamento axeitado da ansiedade e o estrés en xeral, contribuíndo á mellora da calidade de vida do estudante, a través do estudo e aplicación das diversas técnicas de autocontrol emocional e corporal , e técnicas de estudo.	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, E8 , E10

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Conciencia do esquema corporal-instrumental	Técnica Alexander, hábitos posturais no estudo, eutonía, etc..., prevención de lesiones	6
2. Técnicas de relaxación corporal e mentais	Relajación, mindfulness, meditación, traballo da respiración, exercicios de control mental.	6
3. Coñecemento do mecanismo da respiración e a súa relación coa ansiedade	O papel da respiración na ansiedade escénica, . Tipos de respiración e exercicios .	6
4. Control do medo escénico	Técnicas de relaxación, mentalización, visualización e planificación no estudo	4
5. Eficacia no estudo e elaboración do plano de traballo	Elaboración de rutinas eficaces de estudo. , traballo da memoria e ferramentas de optimización do estudo	4
6. O mecanismo do estrés	A fisioloxía do estrés , coñecemento do sistema nervioso e a súa relación co sistema dixestivo e muscular.	6
Total de sesións por curso		32

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Sesións teórico-prácticas: metodoloxía de ensino que implica a explicación dos exercicios, seguida da realización dos mesmos por parte do alumnado.	20	5	25
Clases colectivas: apoio e reforzo das aprendizaxes que o alumno e o grupo precisen para acadar os obxectivos propostos	20	5	25
Exposicións: avaliación dos coñecementos de acordo aos sistemas establecidos	6	0	6

Avaliación: proba teórico-práctica sobre os contidos recollidos na presente programación docente, e traballo e exposición sobre un dos temas dos contidos tratados . A avaliación terá en conta o progreso mostrado polo alumnado e a súa actitude de participación, colaboración, investigación . En ningún caso haberá un repertorio específico para esta materia, nin se organizarán audicións públicas específicas. A cualificación final será o resultado da media obtida nas diferentes partes da proba, debendo aprobarse	2	2	4
Total de sesións por cuatrimestre			60

6. Avaliación			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua) (no caso de que a pandemia permita as clases)			
Exame escrito	Sobre o desenvolto e explicado nas clases	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24, E6, E10	30%
Actitude nas clases	Actitude participativa , respetuosa , colaboradora , e investigadora		40%
Traballo (ver nota a pie)	Rigor na búsqueda de información, calidade capacidade de síntese e claridade na estrutura, contido e na elaboración e exposición.	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24. E6, E10	30%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Dicembro-)			
Exame escrito	Sobre o desenvolvido e explicado nas clases	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24, E6, E10	50%
Traballo 1 (ver nota a pie)	Rigor na búsqueda de información, calidade capacidade de síntese e claridade na estrutura, contido e na elaboración e exposición.	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24. E6, E10	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame escrito	Sobre o desenvolvido e explicado nas clases	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24. E6, E10	50%
Traballo (ver nota a pie)	Rigor na búsqueda de información, calidade capacidade de síntese e claridade na estrutura, contido e na elaboración e exposición.	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24. E6, E10	25%

Comentarios escritos de cada uno dos temas propuestos nas clases (Descritos nos Contidos)	Rigor na búsqueda de información, calidade capacidade de síntese e claridade na estrutura, contido e na elaboración	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8 , X 24. E6 , E10	25%
EXTRAORDINARIA			
Exame escrito	Sobre o desenvolvido e explicado nas clases	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8 , X 24. E6 , E10	50%
Traballo (Ver nota a pie)	Rigor na búsqueda de información, calidade capacidade de síntese e claridade na estrutura, contido e na elaboración e exposición.	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8 , X 24. E6 , E10	50%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

- **García, R. (2015). Cómo preparar con éxito un concierto o audición. Ma non troppo**
- López de la Llave, A. Y Pérez-Llantada, M.C. (2005). Psicología para intérpretes artísticos. Thomson. Madrid.
- Sardá, E. (2003): En forma. Ejercicios para músicos. Paidós.
- **García, R. (2017). Entrenamiento mental para músicos. Ma non troppo**
- **García, R. (2019). Las claves del aprendizaje musical. Ma non troppo**
- **Jon Kabat-Zinn Mindfulness para principiantes**
- Alexander, Gerda. La Eutonía. Paidós. Barcelona, 1998.
- Bernstein, D.A. y Borkovec, T.D. Progressive Relaxation Training: a manual for the helping professions. Champaign. ILL: Research Press, 1973.
- Calais Germain, Blandine (2004). Anatomía para el Movimiento (tomo IV: El gesto respiratorio). Ed. La Liebre de Marzo.
- Conti, Gabriela (2007). Afinando las emociones Ed. Dunken.
- Drake, Jonathan. Postura sana. Ed. Martínez Roca. Barcelona, 1992.
- **Dalía Cirujeda, G. (2004). Cómo superar la ansiedad escénica en músicos. Ediciones mundimúsica. Madrid.**
- **Klöppel (2005). Ejercitación mental para músicos. Idea Books**
- Labrador, F. J. El estrés: Nuevas técnicas para su control. Madrid: Temas de hoy, 1992.
- Labrador, F. J et al. Manual de técnicas de modificación y terapia de conducta. Pirámide, Madrid, 1993.
- Lowen A. Bioenergética. Ed. Diana. México, 1991.
- **Richard Brennan. El Manual de la Técnica Alexander. Paidotribo, 1991.**
- Richard Craze. La Técnica Alexander. Paidotribo, 1999.
- Speads, Carola, H. ABC de la respiración. Edaf. Madrid, 1980

Programación Docente de Organoloxía Específica (Piano)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA

ESPECIALIDADE	Piano								ITINERARIO	Interpretación
CARÁCTER	Obligatorio								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	Plano								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Patricia Rejas Suárez
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Patricia Rejas Suárez
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1
ETCS/ CUADRIMESTRE	3	3							Idiomas	Español, galego, Inglés
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB					TITORÍA
	Patricia Rejas				patriciarejas@csmvigo.com					

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Coñecemento básico da construción, mantemento, comportamento acústico e características do instrumento. Apreciación e valoración da influencia das características organolóxicas dos instrumentos históricos na escritura e estilos musicais do repertorio do instrumento.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Non se requiren coñecementos previos a maiores dos avaliados na proba de acceso
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T2, T4, T8, T9, T16
XERAIS	X5, X8, X9, X14, X20
ESPECÍFICAS	E14

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Recoñecer as características dos diferentes pianos históricos: - Cuadrimestre I: ata mediados do século XIX - Cuadrimestre II: dende mediados do século XIX ata o século XX	T2, X8, X20, E14
2. Recoñecer as súas características sonoras	T (2, 4), X (8, 20), E14
3. Relación entre as características técnicas dos diferentes teclados e a pulsación e dicitación nesta época	T2, X(9, 20)
4. Coñecer os principais construtores de cada época e as súas peculiaridades.	T 2, E 14

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Os primeiros for tepianos	1.1. O piano de Cristofori, características mecánicas e sonoras 1.2. O dulcemel e a sua relación co piano 1.3. O piano de Silbermann	3

2. O piano vienés ata 1800	2.1. O piano de Stein, características mecánicas e sonoras 2.2. O piano de Walter, características mecánicas e sonoras 2.3. Diferenzas sonoras e de pulsación entre os dous instrumentos	4
3. O piano inglés ata 1800	3.1. O primeiro piano inglés e a súa concepción 3.2. Os pianos Broadwood, características mecánicas e sonoras 3.3. Comparación entre os pianos vieneses e os ingleses.	4
4. A técnica dos primeiros fortepianistas	4.1. A técnica de Mozart 4.2. A técnica de Haydn	2
5. Audicións e traballo académico	Audicións comparadas dos diferentes instrumentos e exposición dun traballo asignado polo profesor	3
Segundo Cuadrimestre		
1. Características mecánicas e sonoras dos pianos da primeira metade do século XIX en Europa	1.1. O piano francés 1.2. O piano inglés 1.3. O piano vienés	4
2. Características mecánicas e sonoras dos pianos da segunda metade do século XIX en Europa	2.1. O piano francés 2.2. O piano inglés	4
3. Desenvolvemento do piano no século XX. Principais construtores europeos.	3.1. Principais construtores 3.2. Características propias de cada marca	3
4. O piano no século XX. Principais construtores fóra de Europa	4.1. Principais construtores 4.2. Características significativas de cada marca 4.3. Diferenzas entre unhas marcas e outras	2
5. Audicións e traballo académico	Audicións comparadas dos diferentes instrumentos e Exposición dun traballo asignado polo profesor	3
	Total de sesiones por cuadrimestre	16

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Actividades introdutorias: realizarase unha charla introdutoria sobre a orixe dos instrumentos de teclado	1	-	1
Exposición maxistral: a profesora, mediante exposición maxistral, achegará os contidos desta materia	10	20	30
Exposición práctico-teórica: utilizaranse, como complemento á exposición maxistral, audicións, vídeos e lecturas sobre os instrumentos de tecla en estudo	2	16	18
Lectura guiada e comentario de fontes: a profesora orientará ao alumnos sobre os recursos a utilizar no afondamento do estudo dos temas a tratar. As conclusións serán comentadas en clase	1	20	21
Busca de información: para a realización do traballo obrigatorio da materia, o alumno deberá investigar e recompilar datos sobre o tema a tratar	-	18	18
Exposición e debate de traballos: o traballo será exposto en público e comentado na clase.	2	-	2
Total de horas por cuadrimestre			90

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	1. Valorarase a asistencia a clase, as achegas e o traballo individual de cada alumno	TODAS	30%

Exame escrito	Valoraranse os coñecementos do alumno	TODAS	40%
Traballo académico	Valoraranse os coñecementos do alumno tras a investigación realizada, as fontes utilizadas, a exposición do traballo, o rematado final,... No caso de que a pandemia no permita a asistencia a clase, valorarase o traballo académico co un 100% de ponderación.	TODAS	30 %

*As faltas de asistencia (4 faltas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado.

No caso de que a pandemia no permita o desenvolvemento normal da docencia, a avaliación realizarase íntegramente a través do traballo académico.

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Dembro-)

Traballo persoal	1. Valorarase a asistencia a clase, as achegas e o traballo individual de cada alumno	TODAS	30 %
Exame escrito	Valoraranse os coñecementos do alumno	TODAS	40%
Traballo académico	Valoraranse os coñecementos do alumno tras a investigación realizada, as fontes utilizadas, a exposición do traballo, o rematado final,...	TODAS	30%

*As faltas de asistencia (4 faltas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado.

No caso de que a pandemia non permita o desenvolvemento normal da docencia, a avaliación realizarase íntegramente a través do traballo académico.

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)

Exame escrito	Valoraranse os coñecementos do alumno	TODAS	50%
Traballo académico	Valoraranse os coñecementos do alumno tras a investigación realizada, as fontes utilizadas, a exposición do traballo, o rematado final,...	TODAS	50%

No caso de que a pandemia non permita o desenvolvemento normal da docencia, a avaliación realizarase íntegramente a través do traballo académico.

EXTRAORDINARIA

Exame escrito	Valoraranse os coñecementos do alumno	TODAS	50%
Traballo académico	Valoraranse os coñecementos do alumno tras a investigación realizada, as fontes utilizadas, a exposición do traballo, o rematado final,... No caso de que a pandemia no permita a asistencia a clase, valorarase o traballo académico co un 100% de ponderación.	TODAS	50%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Referencias complementarias:

ATLAS, Allan W., La música del Renacimiento: la música en la Europa occidental, 1400-1600, Ediciones Akal, S.A., 2002

BAILS, BENITO, Lecciones de clave y principios de armonía, Editado por D. Joachin Ibarra, Impresor de Cámara de S.M., Madrid 1775

BOALCH, Donald H., Makers of the harpsichord and clavichord, 1440-1840, Clarendon Press (Oxford), 1974

NEUPERT, Hanns, The Clavichord, Bärenreiter-Verlag Kassel, Bamberg 1965. o RANDEL, Don, Diccionario Har vard de música, Alianza Editorial, Madrid 1997

REJAS, Patricia, Organología específica del piano. Desarrollo del fortepiano, el clave y el clavicordio hasta comienzos del siglo XIX, Bubok Publishing S.L., 2012.

SADIE, Stanley, The new Grove Dictionary of Music & Musicians, MacMillan Publishers Limited, London 1980.

SOLER, Antonio, Llave de la Modulación, Madrid, 1762. Edición facsímil, Broude Brothers, New York, 1967

VIRDUNG, Sebastian, Musica getutscht, Basilea, 1511.

Referencias complementarias:

BORDAS, Cristina- MARIJUÁN, Rafael, "El taller de un "Clavicordiero" del siglo XVIII", en MORALES, Luisa, Domenico Scarlatti en España, Asociación Cultural Leal, Almería, 2009

BORDAS IBÁÑEZ, CRISTINA, "Tradición e innovación en los instrumentos musicales", en BOYD, Malcolm y CARRERAS, Juan José, La Música en España en el siglo XVIII, Cambridge U.P. Madrid, 2000

BORDAS IBÁÑEZ, Cristina, "El clave anónimo del obradoiro de Lugo", en MORALES, Luisa, "Constructores españoles de claves y clavicordios (1470-1832)", Claves y pianos españoles: Interpretación y repertorio hasta 1830, Instituto de Estudios Almerienses, Escobar Impresiones, El Ejido (Almería), 2003

BORDAS IBÁÑEZ, Cristina, "Dos constructores de pianos en Madrid: Francisco Flórez y Francisco Fernández", RM, 1990, nº 1

CALAHORRA, Pedro, "Los címbalos, clavicordios y claviórganos de los ar esanos moros zaragozanos de los siglos XV y XVI", en MORALES, Luisa, "Constructores españoles de claves y clavicordios (1470-1832)", Claves y pianos españoles: Interpretación y repertorio hasta 1830, Instituto de Estudios Almerienses, Escobar Impresiones, El Ejido (Almería), 2003

GRANZIERA, Ferdinando, "El clave de Andrés Fernández Santos: una restauración problemática", en MORALES, Luisa, "Constructores españoles de claves y clavicordios (1470-1832)", Claves y pianos españoles: Interpretación y reper torio hasta1830, Instituto de Estudios Almerienses, Escobar Impresiones, El Ejido (Almería), 2003

KENYON DE PASCUAL, Beryl, "Diego Fernández, Harpsicord Maker to the Spanish Royal Family from 1722 to 1755m and his Nephew Julián Fernández", Galpin Society Journal, 38 (1985).

KENYON DE PASCUAL, Beryl, "Francisco Pérez Mirabal's Harpsichords and the Early Spanish Piano", Early Music, 15 (1987)

KENYON DE PASCUAL, Beryl, "Two Features of Early Spanish Keyboard Instruments", Galpin Society Journal, 44 (1991)

KENYON DE PASCUAL, Beryl, "Diego Fernández Caparrós y sus instrumentos", en MORALES, Luisa, "Constructores españoles de claves y clavicordios (1470-1832)", Claves y pianos españoles: Interpretación y reper torio hasta 1830, Instituto de Estudios Almerienses, Escobar Impresiones, El Ejido (Almería), 2003.

KOTTICK, Edward L., A History of the Harpsichord, Indiana University Press, 2003.

MORALES, Luisa, "Constructores españoles de claves y clavicordios (1470-1832)", Claves y pianos españoles: Interpretación y reper torio hasta 1830, Instituto de Estudios Almerienses, Escobar Impresiones, El Ejido (Almería), 2003. o NASSARRE, Pablo, Escuela Música según la práctica moderna, Zaragoza, 1723, T. I y II (1ª Edición).

Guía Docente de Transcripción (Piano) I-II

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA TRANSCRIPCIÓN

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	PIANO
CARÁCTER	OBRIGATORIA								TIPO DE CLASES	COLECTIVA
DEPARTAMENTO	PIANO								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	PATRICIA REJAS SUÁREZ
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	NELLY IGLESIAS RÍOS
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1
ETCS/ CUADRIMESTRE	-	-	2,5-	2,5-	-	-	-	-	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB					TITORÍA
	NELLY IGLESIAS RÍOS				niglesiasrios@csmvigo.com					

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior.
COÑECEMENTOS PREVIOS	
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T2, T3, T6, T15
XERAIS	X3, X8, X15, X22, X24
ESPECÍFICAS	E11, E12, E14, E15, E16, E17

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Recoñecer os diferentes formatos e estilos de transcripción pianística	T2, X3, X8, E17
2. Coñecer e aplicar os diferentes recursos da escritura pianística	T3, T6, X15, X22, E15, E16
3. Realizar e interpretar reducións pianísticas de obras camerísticas e orquestrais	T6, T15, X15, X22, X24, E14, E17
4. Analizar e interpretar transcripcións pianísticas de obras de formato diverso	T2, T3, T6, T15, X3, X8, E14, E17

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Historia da transcripción pianística	Primeiro cuatrimestre: - Os concertos para crave de J. S. Bach Segundo cuatrimestre: - Franz Liszt: relacións entre transcripción e a nova técnica pianística - O século XX: Busoni, Debussy, Ravel, Prokofiev, Stravinsky	6
Fundamentos de instrumentación	Características dos diferentes instrumentos - Plantillas camerísticas e orquestrais máis habituais - Transposicións	1
Transcripción e redución	- Realización práctica de reducións ou transcripcións para piano só, piano a catro mans ou dous pianos, a partir de obras orquestrais ou de cámara - Interpretación de reducións ou transcripcións para piano só, piano a catro mans ou dous pianos	9
Total de sesións por cuatrimestre		16

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas: traballo e desenvolvemento paralelo dos contidos I-III da materia, en clases colectivas e co apoio do docente. As clases terán unha compoñente importante de práctica ao piano. As clases poderán ser online se a situación creada polo COVID-19 o esixe.	14	-	14
Traballo persoal: adestramento individual de todas as ferramentas e coñecementos aportados polo docente nas clases prácticas, así como a análise, estudo, redacción e/ou edición das reducións ou transcripcións que sexan obxecto de traballo durante o curso. As transcripcións a catro mans ou a dous pianos serán realizadas e interpretadas polos alumnos en grupos de dous, o que requirirá de traballo de equipo.	-	59	59
Exame: poderá incluír a) Realización, edición e interpretación de reducións e transcripcións pianísticas realizadas polo alumno b) Interpretación de reducións ou transcripcións xa realizadas polos compositores Exposición dun traballo analítico e interpretativo sobre unha transcripción da literatura pianística. Sempre que a situación creada polo COVID-19 o permita	2	-	2
Total de horas por cuatrimestre			75

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Seguimento do traballo persoal	Amosar capacidade de aprendizaxe, interese e participación no desenvolvemento das clases. Terase en conta a asistencia, puntualidade.	T2, X3, X8, EI 17	50%
Exame	Realizar e interpretar con criterio e calidade as reducións ou transcripcións pianísticas que o docente considere oportunas - Exame e exposición en público dos traballos encargados polo docente No caso de que a pandemia non permita os dous puntos anteriores, o exame e a exposición do traballo se realizará en liña	TODAS	50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado.			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Dembro)			

Ev. continua	-O dito anteriormente No caso de que a pandemia non permita o exposto no anterior párrafo, o alumno terá que facer un examen en liña	T3, T6, X15, X22, EI 5, EI 6	100%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (Para alumnado con perda da avaliación continua)			
Exame	-Realizar e interpretar con criterio e calidade as reducións ou trancións pianísticas que o docente considere oportunas -Exame e exposición en público dos traballos encargados polo docente No caso de que a pandemia non permita os dous puntos anteriores, o exame e a exposición do traballo se realizará en liña	T6, T15, X15, X22, X 24 EI 4, EI 7	100%
EXTRAORDINARIA			
Exame	Realizar e interpretar con criterio e calidade as reducións ou trancións pianísticas que o docente considere oportunas -Examen o exposición en público dos traballos encargados polo docente No caso de que a pandemia non permita os dous puntos anteriores, o exame e a exposición do traballo se realizará en liña	T2, T3, T6, T3, X8, EI 4, EI 7	100%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non cursados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	

8. Bibliografía, materiais e documentos

Hinson, M. (1990). *The Pianist's Guide to Transcriptions, Arrangements, and Paraphrases*. Indiana University Press

Kregor, J. (2007). *Franz Liszt and the vocabularies of transcription, 1833-1865*. Tesis doctoral. Harvard University. Accesible en http://gateway.proquest.com/openurl?url_ver=Z39.88-2004&res_dat=xri:pqdiss&rft_val_fmt=info:ofi/fmt:kev:mtx:dissertation&rft_dat=xri:pqdiss:3265012&_ga=1.226238745.224141214.1473285042

Kregor, J. (2010). *Liszt as transcriber*. Cambridge University Press.

Schulenberg, D. (2013). The Concerto Transcriptions. En D. Schulenberg, *The keyboard music of J.S. Bach*, 117-140. Routledge.

Zhu, D. (2006). *Prokofiev's piano transcriptions: a comparative study of his transcribing techniques*. Tesis doctoral. Ohio University. Accesible en http://rave.ohiolink.edu/etdc/view?acc_num=ucin1153173318

Grabacións de transcripcións pianísticas

Guía Docente de Repertorio dos Séculos XX/XXI (Piano) I-II

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA

ESPECIALIDADE	Interpretación				ITINERARIO	Piano			
CARÁCTER	Obrigatoria				TIPO DE CLASES	Colectiva			
DEPARTAMENTO	Piano				XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Patricia Rejas Suárez			
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais
ETCS/ CUADRIMESTRE	-	-	-	-	3	3	-	-	Observacións
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA
	Nelly Iglesias Ríos				niglesiasrios@csmvigo.com				

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Afondamento no repertorio dos séculos XX e XXI valorando a creación musical como a acción de dar forma sonora a un pensamento estrutural rico e complexo. Coñecemento dos diferentes sistemas de notación contemporáneos en relación á variedade estilística presente neste repertorio específico. Preparación adecuada para a interpretación en público.
COÑECEMENTOS PREVIOS	
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T9, T11, T16, T17
XERAIS	X3, X10, X14, X17, X23
ESPECÍFICAS	EI1, EI2, EI3, EI4, EI5, EI6, EI7, EI8

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Desenvolver os recursos de técnica pianística que posibiliten a correcta execución do repertorio, así como a autonomía para a creación, elección e utilización da técnica máis axeitada en función de dito repertorio	X (3, 10, 14, 15), EI (4, 5)
2. Identificar o proceso evolutivo da escritura pianística e a a súa interpretación a través das obras máis representativas escritas para piano dende 1945 até a actualidade.	
3. Comprender os aspectos pianísticos do repertorio traballado, e saber encadrar os mesmos dentro dun estilo, unha estética ou unha corrente artística	
4. Adquirir a categoría intelectual, a sensibilidade artística e a capacidade crítica necesarias para a solución de problemas técnicos e interpretativos que lle permitan ao alumno unha formación permanente no seu futuro profesional	X17, EI (4, 5)
5. Adquirir a capacitación necesaria que garanta unha especialización posterior nos ámbitos relativos á creación, interpretación, investigación ou docencia do repertorio actual	X (14, 17, 23) EI (1, 2, 4, 5)

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
-------	--------------------	---------

1. Desenvolvemento técnico	1.1. Adestramento da sensibilidade auditiva do son pianístico 1.2. Recursos técnicos non convencionais: piano preparado, técnicas no cordal do piano, notación gráfica, <i>clusters</i> e outros efectos no teclado, harmónicos. 1.3. Uso dos pedais.	5
2. Desenvolvemento interpretativo	2.1. Características estilísticas das diferentes correntes de vangarda: dodecafonismo, serialismo, indeterminación, experimentalismo 2.2. Contexto histórico das obras obxecto de traballo.	4
3. Repertorio	3.1. Traballo sobre unha ou varias temáticas establecidas a principio de curso. 3.2. Desenvolvemento da capacidade creativa e da personalidade artística.	5
4. Interpretación en público	4.1. Interpretación pública do repertorio traballado.	2
Total de sesións por cuatrimestre		16

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases colectivas: traballo pormenorizado das obras co apoio do docente a nivel expositivo. Traballarase sobre un repertorio dirixido á temática escollida ao inicio do curso. As clases poderán ser online se a situación creada polo COVID-19 o require.	16	-	16
Práctica individual: adestramento persoal do alumno de todas as ferramentas técnicas e interpretativas achegadas polo docente nas clases. Comprenderá a lectura e a análise en todos os seus parámetros do repertorio a estudar, así como a preparación e posta a punto dos recursos técnicos e interpretativos que se precisen para poder desenvolver as clases con normalidade.	-	72	72
Audición pública: presentación en público do repertorio sobre o que se desenvolveu o traballo.	2	-	2
Total de horas por cuatrimestre			90

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	1. Asistir ás clases. 2. Amosar unha actitude axeitada de traballo.	TODAS agás EI10	60%
Audición	1. Amosar unha actitude axeitada. 2. Amosar calidade técnica e interpretativa.	TODAS	40%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado.			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Dembro)			
Audición	1. Amosar unha actitude axeitada. 2. Amosar calidade técnica e interpretativa.	TODAS	100%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (Para alumnado con perda da avaliación continua)			
Audición/Presentación	1. Amosar unha actitude axeitada. 2. Amosar calidade técnica e interpretativa. 3. Amosar coherencia na temática da presentación.	TODAS	100%
EXTRAORDINARIA			

Audición/Presentación	1. Amosar unha actitude axeitada. 2. Amosar calidade técnica e interpretativa. 3. Amosar coherencia na temática da presentación.	TODAS	100%
------------------------------	--	-------	------

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non cursados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

- Henk, H. (1994): Experimentelle Pianistik. Improvisation, Interpretation, Komposition. Mainz: Schott. (ISBN: Mainz: Schott)
- Burge, D. (2004): Twentieth-Century Piano Music. Lanham: Scarecrow press. (ISBN: 0-02-870321-9)
- Marco, T. (2002): Pensamiento Musical y Siglo XX. Madrid: Fundación Autor. (ISBN: 84-8048-469-1)
- Morgan, R. (1991): La Música del Siglo XX. Madrid: Ediciones Akal. (ISBN: 84-460-0369-6)

Programación Docente de Historia dos Instrumentos

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA

ESPECIALIDADE	Piano								ITINERARIO	Interpretación
CARÁCTER	Obligatorio								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	Piano								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Patricia Rejas Suárez
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Nelly Iglesias
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1
ETCS/ CUADRIMESTRE						3			Idiomas	Español, galego, Inglés
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB					TITORÍA
	Nelly Iglesias Ríos				niglesiasrios@csmvigo.com					

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Estudo da orixe e evolución dos instrumentos de tecla. Clasificación e características dos instrumentos de tecla segundo o medio de produción do son. Coñecemento da historia do pianoforte e os diferentes principios mecánicos. Síntese da evolución construtiva ata os pianos actuais.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os adquiridos nas materias dos cursos anteriores
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T2, T4, T7, T8, T9, T15, T16, T17
XERAIS	X9, X11, X14, X15, X20, X25
ESPECÍFICAS	EI2, EI4, EI6

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Recoñecer as características mecánicas dos diferentes instrumentos de teclado anteriores ao piano.	T2, X20, EI4
2. Recoñecer as súas características sonoras	T (2, 4), X20, EI4
3. Relación entre as características técnicas dos diferentes teclados e a pulsación e dicitación nesta época	T2, X(9, 20)
4. Coñecer os principais construtores de cada época e as súas peculiaridades.	T (2, 15), X11, EI (4, 5)
5. Adquirir a capacitación necesaria que garanta unha especialización posterior nos ámbitos relativos á creación, interpretación, investigación ou docencia	X20, EI4

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
-------	--------------------	---------

1. Os instrumentos de tecla	Grupos específicos de instrumentos de tecla e as súas características: 1.1. Instrumentos de teclado cuxo son é producido polo aire 1.2. Instrumentos de teclado cuxo son é producido por corda picada 1.3. Instrumentos de teclado cuxo son é producido por corda percutida	2
2. O Órgano	2.1. Tipos 2.2. Construción. 2.3. Rexistros 2.4. O Órgano ibérico	3
3. O Crave	3.1. Tipos 3.2. Construción 3.3. Constructores	3
4. O Virxinal e a Espineta	4.1. Tipos 4.2. Construción 4.3. Constructores	3
5. O Clavicordio	5.1. Tipos 5.2. Construción 5.3. Constructores	2
6. Audicións	Audicións comparadas dos diferentes instrumentos e exposición dun traballo asignado polo profesor	3

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Actividades introdutorias: realizarase unha charla introdutoria sobre a orixe dos instrumentos de teclado	1	-	1
Exposición maxistral: a profesora, mediante exposición maxistral, achegará os contidos desta materia	10	20	30
Exposición práctico-teórica: utilizaranse, como complemento á exposición maxistral, audicións, vídeos e lecturas sobre os instrumentos de tecla en estudo	2	16	18
Lectura guiada e comentario de fontes: a profesora orientará ao alumnos sobre os recursos a utilizar no afondamento do estudo dos temas a tratar. As conclusións serán comentadas en clase	1	20	21
Busca de información: para a realización do traballo obrigatorio da materia, o alumno deberá investigar e recompilar datos sobre o tema a tratar	-	18	18
Exposición e debate de traballos: o traballo será exposto en público e comentado na clase.	2	-	2
Total de horas por cuatrimestre			90

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	1. Valorarase a asistencia a clase, as achegas e o traballo individual de cada alumno	TODAS	30%
Exame escrito	Valorarase os coñecementos do alumno	TODAS	40%
Traballo académico	Valorarase os coñecementos do alumno tras a investigación realizada, as fontes utilizadas, a exposición do traballo, o rematado final,...	TODAS	30%

*As faltas de asistencia (4 faltas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

No caso de que a pandemia non permita a asistencia a clase, valorarase o traballo académico co un 100% de ponderación.

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)

Traballo persoal	1. Valorarase a asistencia a clase, as achegas e o traballo individual de cada alumno	TODAS	30%
Exame escrito	Valorarase os coñecementos do alumno	TODAS	40%
Traballo académico	Valorarase os coñecementos do alumno tras a investigación realizada, as fontes utilizadas, a exposición do traballo, o rematado final,...	TODAS	30%

No caso de que a pandemia non permita a asistencia a clase, valorarase o traballo académico cun 100% de ponderación.

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)

Exame escrito	Valorarase os coñecementos do alumno	TODAS	50%
Traballo académico	Valorarase os coñecementos do alumno tras a investigación realizada, as fontes utilizadas, a exposición do traballo, o rematado final,...	TODAS	50%

No caso de que a pandemia non permita a asistencia a clase, valorarase o traballo académico cun 100% de ponderación.

EXTRAORDINARIA

Exame escrito	Valorarase os coñecementos do alumno	TODAS	50%
Traballo académico	Valorarase os coñecementos do alumno tras a investigación realizada, as fontes utilizadas, a exposición do traballo, o rematado final,...	TODAS	50%

No caso de que a pandemia non permita a asistencia a clase, valorarase o traballo académico cun 100% de ponderación.

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Referencias básicas:

ATLAS, Allan W., La música del Renacimiento: la música en la Europa occidental, 1400-1600, Ediciones Akal, S.A., 2002

BAILS, BENITO, Lecciones de clave y principios de armonía, Editado por D. Joachin Ibarra, Impresor de Cámara de S.M., Madrid 1775

BOALCH, Donald H., Makers of the harpsichord and clavichord, 1440-1840, Clarendon Press (Oxford), 1974

NEUPERT, Hanns, The Clavichord, Bärenreiter-Verlag Kassel, Bamberg 1965. o RANDEL, Don, Diccionario Har vard de música, Alianza Editorial, Madrid 1997

REJAS, Patricia, Organología específica del piano. Desarrollo del for tepiano, el clave y el clavicordio hasta comienzos del siglo XIX, Bubok Publishing S.L., 2012.

SADIE, Stanley, The new Grove Dictionary of Music & Musicians, MacMillan Publishers Limited, London 1980.

SOLER, Antonio, Llave de la Modulación, Madrid, 1762. Edición facsímil, Broude Brothers, New York, 1967

VIRDUNG, Sebastian, Musica getutscht, Basilea, 1511.

Referencias complementarias:

BORDAS, Cristina- MARIJUÁN, Rafael, "El taller de un "Clavicordiero" del siglo XVIII", en MORALES, Luisa, Domenico Scarlatti en España, Asociación Cultural Leal, Almería, 2009

BORDAS IBÁÑEZ, CRISTINA, "Tradición e innovación en los instrumentos musicales", en BOYD, Malcolm y CARRERAS, Juan José, La Música en España en el siglo XVIII, Cambridge U.P. Madrid, 2000

BORDAS IBÁÑEZ, Cristina, "El clave anónimo del obradoiro de Lugo", en MORALES, Luisa, "Constructores españoles de claves y clavicordios (1470-1832)", Claves y pianos españoles: Interpretación y repertorio hasta 1830, Instituto de Estudios Almerienses, Escobar Impresiones, El Ejido (Almería), 2003

BORDAS IBÁÑEZ, Cristina, "Dos constructores de pianos en Madrid: Francisco Flórez y Francisco Fernández", RM, 1990, nº 1

CALAHORRA, Pedro, "Los címbalos, clavicordios y claviórganos de los ar esanos moros zaragozanos de los siglos XV y XVI", en MORALES, Luisa, "Constructores españoles de claves y clavicordios (1470-1832)", Claves y pianos españoles: Interpretación y repertorio hasta 1830, Instituto de Estudios Almerienses, Escobar Impresiones, El Ejido (Almería), 2003

GRANZIERA, Ferdinando, "El clave de Andrés Fernández Santos: una restauración problemática", en MORALES, Luisa, "Constructores españoles de claves y clavicordios (1470-1832)", Claves y pianos españoles: Interpretación y reper torio hasta 1830, Instituto de Estudios Almerienses, Escobar Impresiones, El Ejido (Almería), 2003

KENYON DE PASCUAL, Beryl, "Diego Fernández, Harpsicord Maker to the Spanish Royal Family from 1722 to 1755m and his Nephew Julián Fernández", Galpin Society Journal, 38 (1985).

KENYON DE PASCUAL, Beryl, "Francisco Pérez Mirabal's Harpsichords and the Early Spanish Piano", Early Music, 15 (1987)

KENYON DE PASCUAL, Beryl, "Two Features of Early Spanish Keyboard Instruments", Galpin Society Journal, 44 (1991)

KENYON DE PASCUAL, Beryl, "Diego Fernández Caparrós y sus instrumentos", en MORALES, Luisa, "Constructores españoles de claves y clavicordios (1470-1832)", Claves y pianos españoles: Interpretación y reper torio hasta 1830, Instituto de Estudios Almerienses, Escobar Impresiones, El Ejido (Almería), 2003.

KOTTICK, Edward L., A History of the Harpsichord, Indiana University Press, 2003.

MORALES, Luisa, "Constructores españoles de claves y clavicordios (1470-1832)", Claves y pianos españoles: Interpretación y reper torio hasta 1830, Instituto de Estudios Almerienses, Escobar Impresiones, El Ejido (Almería), 2003. o NASSARRE, Pablo, Escuela Música según la práctica moderna, Zaragoza, 1722, T. Lull (1ª Edición)

Programación Docente de Instrumento Principal-Piano (Pedagogía) I-VI

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA Instrumento Principal-Piano (Pedagogía) I-VI	Instrumento Principal-Piano (Pedagogía) I-VI								
ESPECIALIDADE	PEDAGOXÍA				ITINERARIO		Pedagogía xeral e da linguaxe musical		
CARÁCTER	Obrigatoria				TIPO DE CLASES		Individuais		
DEPARTAMENTO	Pedagogía				XEFE/A DO DEPARTAMENTO		Patricia Rejas		
CURSOS	1.º curso	2.º curso		3.º curso	4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Mª José Cid Nelly Iglesias	
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais 1
ETCS/ CUADRIMESTRE	6	6	6	6	6	6	-	-	Observacións
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA
	Maria José Cid				mariajosecid@csmvigo.com				
	Nelly Iglesias				niglesiasrios@casmvigo.com				

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/

DESCRITOR	Desenvolvemento das capacidades artísticas, expresivas e técnicas no instrumento ou voz e coñecemento dos diferentes criterios interpretativos.
COÑECEMENTOS PREVIOS	
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T6, T15
XERAIS	X1, X3, X6, X11, X21, X24
ESPECÍFICAS	EP4

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Desenvolver os recursos de técnica pianística que posibiliten a correcta execución do repertorio, así como a autonomía para a elección e utilización da técnica máis axeitada en	T1, T2, X1, X3, X6, EP4

2. Identificar o proceso evolutivo da escritura pianística e a súa interpretación a través das obras máis representativas do repertorio pianístico	T3, T6, X11, X21, X24
3. Comprender os aspectos formais e estilísticos do repertorio traballado e saber encadrar os mesmos dentro dun estilo, unha estética e unha corrente artística	T3, T6, T15, X3, X6, X11
4. Adquirir a categoría intelectual, a sensibilidade artística e a capacidade crítica necesaria para a solución de problemas técnicos e interpretativos que lle permita unha formación permanente no seu futuro profesional	T1, T2, T3, X1, X3, X6, X11, EP4
5. Adquirir a capacitación necesaria que garanta unha especialización posterior nos ámbitos relativos á creación, interpretación, investigación ou docencia.	T1, T2, T3, T6, T15, X1, X3, X6, X11, X21, X24, EP4

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Desenvolvemento técnico	1. Adestramento da sensibilidade auditiva do son pianístico 2. Principios técnicos: 1.2.1. Uso consciente do peso do brazo. 1.2.2. Técnica dixital. Principios de dixitación. 1.2.3. Práctica de exercicios técnicos. 1.2.4. Análise da escritura pianística e elección da técnica de execución 1.3. Uso dos pedais	3
2. Desenvolvemento interpretativo	1. Convencións estilísticas das diferentes épocas da historia do piano (tempo, fraseo, articulación, dinámica, agónica, ornamentación e carácter correctos para unha interpretación rigorosa) 2. Contexto das obras obxecto de traballo: época histórica e musical na que se xeraron. Lugar e significación dentro da evolución do estilo compositivo do autor.	3
3. Repertorio	1. Traballo cuatrimestral de dúas obras de diferentes estilos ou dunha obra e un estudo dos conceptos técnicos e interpretativos achegados. 2. Desenvolvemento da capacidade creativa e da personalidade artística sobre este repertorio.	9
4. Interpretación en público	1. Interpretación do repertorio traballado en audición pública.	1
Total de sesións por cuatrimestre		16

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
---------------------------------	-------------------	-----------------------	-------------

Clases individuais: traballo pomenorizado e desenvolvemento paralelo e uniforme dos temas 1 a 3 da materia, en clases individuais co apoio do docente. O repertorio para cada cuadrimestre constará obrigatoriamente de dúas obras de diferentes estilos ou dunha obra e un estudo, dun nivel adecuado ao curso.		16	-	16
Práctica individual: adestramento persoal do alumno de todas as ferramentas técnicas e interpretativas achegadas polo docente nas clases. Comprenderá a lectura e a análise en todos os seus parámetros do repertorio a estudar, así como a preparación e posta a punto dos recursos técnicos e interpretativos que se precisen para poder desenvolver as clases con normalidade.		-	163	163
Audición pública: Interpretación en público e de memoria do repertorio sobre o que se desenvolveu o traballo. Será obrigada a presentación de dúas obras de estilos distintos ou dunha obra e un estudo, de dificultade adecuada a cada curso.		1	-	1
Total de horas por cuadrimestre				180
6. Avaliación				
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN	
ORDINARIA				
AVALIACIÓN ORDINARIA (con avaliación continua)				
Traballo persoal	1. Amosar una mellora progresiva dos recursos técnicos, interpretativos e musicais ao longo do cuatrimestre 2. Amosar compromiso cos obxectivos plantexados polo docente, unha actitude positiva de traballo e vontade de mellora	TODAS excepto EI10	50%	
Audición pública	Presentar en público por cuadrimestre dúas obras de diferentes estilos ou un estudo e unha obra, amosando control dos recursos técnicos e musicais na interpretación en público.	T1, T2, T3, X1, X3, X6, X11,	50%	
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..				
AVALIACIÓN ORDINARIA (convocatoria adiantada-Decembro)				
Audición pública	Presentar en público por cuadrimestre dúas obras de diferentes estilos ou un estudo e unha obra, amosando control dos recursos técnicos e musicais na interpretación en público.	T3, T6, X11, X21, X24	100%	
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (para alumnado con perda da avaliación continua)				
Audición pública	Presentar en público por cuadrimestre dúas obras de diferentes estilos ou un estudo e unha obra, amosando control dos recursos técnicos e musicais na interpretación en público.	T3, T6, X11, X21, X24	100%	
EXTRAORDINARIA				
Audición pública	Presentar en público por cuadrimestre dúas obras de diferentes estilos ou un estudo e unha obra, amosando control dos recursos técnicos e musicais na interpretación en público.	T3, T6, X11, X21, X24	100%	
ERASMUS				

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das aprendizaxes realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de necesidades educativas especiais.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Bach, J.S. - Preludios e fugas, Par titas, Suites francesas e inglesas
Beethoven, L. van - Sonatas e Variacións para piano
Chopin, F. - Estudos op. 10 e op. 25, Nocturnos, Preludios
Debussy, C. - Preludios, Estudios, Pezas para piano
Haydn, J. - Sonatas e Variacións para piano.
Mozart, W.A. - Sonatas e Variacións para piano
Rachmaninov, S. Estudios, Preludios
Scarlatti, D. - Sonatas para tecla

Programación Docente de Evolución Estilística da Interpretación e do Repertorio (Piano)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA

ESPECIALIDADE	Piano								ITINERARIO	Interpretación
CARÁCTER	Obligatorio								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	Piano								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Patricia Rejas Suárez
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Nelly Iglesias Ríos
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1
ETCS/ CUADRIMESTRE							3		Idiomas	Español, galego, Inglés
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Nelly Iglesias Ríos				niglesiasrios@csmvigo.com					

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Aprendizaxe e práctica dos diversos elementos que forman os criterios interpretativos das diferentes épocas, estilos e autores/as, atendendo tanto a aspectos técnicos do instrumento como compositivos ou estéticos en relación co repertorio pianístico.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os adquiridos nas materias dos cursos anteriores
TRANSVERSAIS	T2, T4, T8, T12
XERAIS	X3, X10, X12, X14, X15, X17, X25
ESPECÍFICAS	EI1, EI4, EI6

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Identificar o proceso evolutivo da escritura pianística e a súa interpretación a través das obras máis representativas escritas para piano	X3, X10, X12, EI1, EI4
2. Comprender os aspectos formais e estilísticos do repertorio traballado, e saber encadrar os mesmos dentro dun estilo, unha estética ou unha corrente artística.	X14, X15, X17, EI4, EI6
3. Adquirir a categoría intelectual, a sensibilidade artística e a capacidade crítica necesaria para a solución de problemas técnicos e interpretativos que lle permita unha formación permanente no seu futuro profesional.	X15, X17, X25, EI1, EI6
4. Adquirir a capacitación necesaria que garanta unha especialización posterior nos ámbitos relativos á creación, interpretación, investigación ou docencia.	X3, X10, X17, X25, EI1, EI4, EI6

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓN S
-------	--------------------	----------

1. Inicio da literatura para teclado	1. Características das primeiras pezas. 2. Linguaxe empregada	1
2. A literatura na época barroca	1. Características da linguaxe empregada 2. Principais formas musicais 3. A ornamentación na época barroca 4. Principais autores	3
3. A literatura na época preclásica	1. Características da linguaxe empregada 2. Principais formas musicais 3. A ornamentación na época preclásica 4. Principais autores	3
4. A literatura na época clásica	1. Características da linguaxe empregada 2. Principais formas musicais 3. A ornamentación na época clásica 4. Principais autores	3
5. A literatura na época romántica	1. Características da linguaxe empregada 2. Principais formas musicais 3. A ornamentación na época romántica 4. Principais autores	3
6. Audicións	Audicións das obras máis representativas de cada época e exposición dun traballo asignado polo profesor	3
Total de sesións por cuatrimestre		16

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Actividades introductorias: realizarase unha charla introductoria sobre a orixe dos instrumentos de teclado	1	-	1
Exposición: o profesor, mediante exposición, achegará os contidos desta.	10	20	30
Exposición práctico-teórica: utilizaranse, como complemento á exposición, audicións, vídeos e lecturas sobre os instrumentos de tecla en estudo	2	16	18
Lectura guiada e comentario de fontes: o profesor orientará ao alumnos sobre os recursos a utilizar no afondamento do estudo dos temas a tratar. As conclusións serán comentadas en clase	1	20	21
Busca de información: para a realización do traballo obrigatorio da materia, o alumno deberá investigar e recompilar datos sobre o tema a tratar	-	18	18
Exposición e debate de traballos: o traballo será exposto en público e comentado na clase.	2	-	2
Total de horas por cuatrimestre		90	

*As faltas de asistencia (4 faltas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	Valorarase a asistencia a clase, as achegas, a participación e o traballo individual de cada alumno.	TODAS	60%
Traballo académico	Valoraránse os coñecementos do alumno tras a investigación realizada, as fontes utilizadas, a exposición do traballo, o rematado final,... No caso de que a pandemia non permita a asistencia a clase, valorarase o traballo académico cun 100% de ponderación.	TODAS	40 %
*As faltas de asistencia (4 faltas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado.			

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame escrito	Valoraránse os coñecementos do alumno	TODAS	50%
Traballo académico	Valoraránse os coñecementos do alumno tras a investigación realizada, as fontes utilizadas, a exposición do traballo, o rematado final	TODAS	50%
No caso de que a pandemia non permita a asistencia a clase, valorarase o traballo académico cun 100% de ponderación.			
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame escrito	Valoraránse os coñecementos do alumno	TODAS	50%
Traballo académico	Valoraránse os coñecementos do alumno tras a investigación realizada, as fontes utilizadas, a exposición do traballo, o rematado final	TODAS	50%
EXTRAORDINARIA			
Exame escrito	Valoraránse os coñecementos do alumno	TODAS	50%
Traballo académico	Valoraránse os coñecementos do alumno tras a investigación realizada, as fontes utilizadas, a exposición do traballo, o rematado final	TODAS	50%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Chiantore, Luca - Historia de la técnica pianística, Ed. Alianza Música
Ferguson, Howard: la interpretación de los instrumentos de teclado Desde el siglo XIV al XIX, Alianza música (AM)
Rattalino, Piero: Historia del piano. Labor
Sadie, Stanley - Guía Akal de la música. Obra Completa, Ed. Akal
Tranchefort, René: Guía de la música para instrumentos de tecla. Taurus

PEDAGOXÍA DO PIANO

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA PEDAGOXÍA DO piano

ESPECIALIDAD ADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	PIANO
CARÁCTER	B) Obligatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	PIANO								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Patricia Rejas Suárez
CURSOS	1.º curso	2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Nelly Iglesias Ríos	
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanales	1
ETCS/CUADRIMESTRE							3		Idiomas	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Nelly Iglesias Ríos				niglesiasrios@csmvigo.com					

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Preparación para a práctica docente. Desenvolvemento da capacidade de transmisión dos coñecementos adquiridos. Estudo das estratexias e recursos didácticos necesarios para a docencia.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requiridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa co resto das disciplinas propias de interpretación de maneira que os coñecementos adquiridos nas mesmas axudarán a correcta comprensión da didáctica e pedagogía do piano.
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T4, T8, T15
XERAIS	X5, X10, X19, X24, X25, X26
ESPECÍFICAS	E16

3. Obxectivos

DESCRCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Familiarizar ao alumno/a cos principais problemas que supón a aprendizaxe e o ensino do piano	T2, T3, T8, T15, X10, X19, X24, X25, X26, E16
Familiarizar ao alumno/a cos diferentes autores de repertorio didáctico para piano nas distintas épocas, coas principais metodoloxías existentes, a súa evolución na historia e a súa aplicación	T1, T2, T3, T8, T15, X19, X24, X26
Cóñecer as metodoloxías existentes para a ensinanza do piano	T1, T2, T3, T4, T15, X19, X26
Aprender a ensinar, desenvolvendo distintas solucións para os diferentes problemas de cada alumno/a	T1, T2, T3, T4, T8, T15, X5, X10, X19, X24, X25, X26, E16
Desenvolver a capacidade de investigación documental	T2, T3, T4, T15, X5, X24, X25, X26

. Acadar unha comprensión global do proceso ensino-aprendizaxe desde a perspectiva psicolóxica que proporcione os fundamentos e principios onde basear a práctica educativa. Coñecer as teorías sobre Psicología evolutiva nos aspectos cognitivo, comunicativo, social, psicomotor e emocional	T2, T3, T4, T15, X5, X24, X25, X26
Comprender os procesos de ensino-aprendizaxe da música á luz das teorías do desenvolvemento psicolóxico e da aprendizaxe de xeito que constitúan unha visión global e integradora.	T2, T3, T4, T15, X5, X24, X25, X26
. Comprender a importancia da interacción social no desenvolvemento cognitivo así como a relación entre éste e a aprendizaxe.. Coñecer, analizar e aplicar os fundamentos psicolóxicos da aptitude e da aprendizaxe musical nas prácticas educativas.	T1, T2, T3, T4, T8, T15, X5, X10, X19, X24, X25, X26, E16

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Bases psicopedagógicas do aprendizaje – ensino do piano	Coñecemento das bases pedagógicas e psicolóxicas (Psicología evolutiva de Piaget) do aprendizaxe musical e xeral.	TODAS
2. A motivación	Coñecemento dos factores máis importantes que favorecen a motivación dos alumnos/as: Confianza , desenvolvemento da autoestima, fomento dos hábitos de superación e perfeccionamento, adquisición da disciplina necesaria, etc.	TODAS
3. A observación	Desenvolvemento da capacidade de observación para detectar os diferentes problemas aos que se enfrontan os diferentes alumnos/as e aportar as solucións axeitadas.	TODAS
4. Estilos e metodoloxía docente e organización.	Tomar conciencia da repercusión dos estilos docentes . e da planificación docente no alumnado e da organización e gradualidad da consecución dos obxectivos.	TODAS
5. O repertorio didáctico de piano	Estudo do repertorio didáctico existente para piano e a súa aplicación en función das características e niveis nos que se produce a aprendizaxe.	TODAS
Total de sesións por cuatrimestre		19

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN		HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Avaliación inicial	A avaliación inicial realizarase durante a primeira semana do curso escolar co fin de identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa.	1		1
Clases teórico- prácticas	Práctica individual e colectiva dos diversos temas de estudo.. O estudante deberá ler e preparar cada semana o material indicado polo profesor para o a exposición, contraste e debate conxunto posterior nas clases.	16		16
Traballo persoal	Tempo de traballo individual do estudante: pesca de información de textos na biblioteca e en librerías, así como a través de internet sobre os contidos recollidos na guía docente. Lectura e traballo sobre textos, documentos de vídeo e audio e comentarios críticos. A entrega do traballo persoal combinará a entrega feita a través de plataformas virtuais (aula virtual, Drive, etc.) coa feita nas clases presenciais.*		71	71
Exame	Proba escrita sobre os contidos da programación.	2		2
Total de horas por cuatrimestre				90

6. Avaliación			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame escrito	Sobre o desenvolto e explicado nas clases	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24, E6, E10	30%
Actitude nas clases	Actitude participativa , respetuosa , colaboradora , e investigadora	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24, E6, E10	40%
Traballo (ver nota a pie)	Rigor na búsqueda de información, calidade capacidade de síntese e claridade na estrutura, contido e na elaboración e exposición.	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24, E6, E10	30%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame escrito	Sobre o desenvolvido e explicado nas clases	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24, E6, E10	50%
Traballo 1 (ver nota a pie)	Rigor na búsqueda de información, calidade capacidade de síntese e claridade na estrutura, contido e na elaboración e exposición.	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24, E6, E10	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua) o de estancia Erasmus			
Traballo (ver nota a pie)	Rigor na búsqueda de información, calidade capacidade de síntese e claridade na estrutura, contido e na elaboración e exposición.	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24, E6, E10	50%
Comentarios escritos de cada uno dos temas propuestos nas clases (Descritos nos Contidos) (MÍNIMO 5 COMENTARIOS DE 5 PÁGINAS CADA UNO)	Rigor na búsqueda de información, calidade capacidade de síntese e claridade na estrutura, contido e na elaboración	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24, E6, E10	50%
EXTRAORDINARIA			
Comentarios escritos de cada uno dos temas propuestos nas clases (Descritos nos Contidos) (MÍNIMO 5 COMENTARIOS DE 5 PÁGINAS CADA UNO)	Rigor na búsqueda de información, calidade capacidade de síntese e claridade na estrutura, contido e na elaboración	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24, E6, E10	50%
Traballo (Ver nota a pie)	Rigor na búsqueda de información, calidade capacidade de síntese e claridade na estrutura, contido e na elaboración e exposición.	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24, E6, E10	50%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Belkin, A. (2009), Principios generales de la técnica del piano. Documento en línea

https://issuu.com/krlosmarin/docs/principios_generales_de_la_tecnica

Pablo Blasco, Ester · Zarza Alzugaray Teorías del desarrollo musical. Descripción y análisis., Francisco Javier (dir.) Universidad de Zaragoza, FEDU, 2020

<https://zaguan.unizar.es/record/95212/files/TAZ-TFG-2020-2965.pdf>

Chang, C. C. (2008), Fundamentals of Piano Practice, Booksurge Publishing, Documento en línea

<http://www.pianopractice.org/book.pdf>

Cogato, T. (2017), Memoria instrumental y ejecución mental. Nuevas fronteras de la didáctica pianística y musical. Tesis doctoral. Universidad de Sevilla, 2017.

Ericsson, K. A., Krampe, R. T. & Tesch-Römper, C. (1993). The role of deliberate practice in

the acquisition of expert performance. Psychological Review, 100, 363-406.

Gabrielsson, A. (2003). Music performance research at the millennium. Psychology of Music.

Special Issue: Investigating music performance, 31 (3), 221-272.

García González, G. A (2011). Las bases psicológicas de la educación musical. Pampedia, n.8, pp. 69-71.

Moltó Doncel, Jorge Luis (2015): La enseñanza de piano en España. Etapas, hitos y modelos. Cuadernos de Bellas Artes 44.

Mondéjar-Muñoz, Laura (2018)La pedagogía pianística desde la perspectiva interpretativa durante los primeros años de aprendizaje

https://www.researchgate.net/publication/326426928_La_pedagogia_pianistica_desde_la_perspectiva_interpretativa_durante_los_primeros_anos_de_aprendizaje/link/5b56518a0f7e9b240f012f8a/download

NL Carino · 2018 · Citado por 13 — J. Piaget y L. Vygotsky: Análisis de teorías y sus implicancias en el campo pedagógico. Trabajo Monográfico. Universidad Nacional de Luján.

Neuhaus, H. (2004), El arte del piano. Ed. Real Musical.

Rink, J. (2006), La interpretación musical. Ed. Alianza.

Programación Docente de Lectura a 1º vista y transposición

Enseñanzas Superiores de Música Título superior de música (enseñanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	Piano
CARÁCTER	A) Formación Básica								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	Piano								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Patricia Rejas
CURSOS	1.º curso		2.º curso					4.º curso	COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Maria José Cid
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1
ETCS/ CUADRIMESTRE	3	3		3					Observacións	1º e 2º curso Itinerario Piano
DOCENTES	NOME E APELIDOS					MAIL/TEL/WEB				TITORÍA
	Maria José Cid					mariajosecid@csmvigo.com				

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Práctica da lectura a 1ª vista. Desenvolvemento dos aspectos técnicos, da axilidade e o automatismo necesario para a comprensión e interpretación inmediata dun texto musical. Práctica da lectura e transposición de textos musicais a diferentes tonalidades.
COÑECEMENTOS PREVIOS	
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Os requeridos para a proba de acceso ó grao superior.
TRANSVERSAIS	T1,3,6,13,15
XERAI	X1,2,3,13,21,24
ESPECÍFICAS	EL 1,2,4,5,7,9

3. Obxectivos

DESCRCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
-Aprender a ler a primeira vista con fluidez, baseándose na análise e na comprensión dos estilos das diferentes épocas e autores.	T1,3,6,13,15, X1,2,3,13,21,24,EL 1,2,4,5,7,9
- Desenvolver a habilidade de repertizar obras de dificultade progresiva, perfeccionando tanto a capacidade do,automatismo como a velocidade de lectura dun texto musical, transportando a distintas tonalidades e lendo en distintas claves.	T1,3,6,13,15, X1,2,3,13,21,24,EL 1,2,4,5,7,9

- Interpretar a primeira vista e transportar a parte correspondente de obras camerísticas ou fragmentos musicais que permitan a participación de 2 ou máis instrumentistas. No caso dos pianistas ademais, interpretación a primeira vista de melodías acompañadas repetizando vocalmente a melodía e acompañándose co piano ó mesmo tempo.	T1,3,6,13,15, X1,2,3,13,21,2 4EL 1,2,4,5,7,9
- Desenvolver a comprensión inmediata dos elementos esenciais da textura musical (formal, harmónico, temático, etc.) e da súa interpretación a medida que se lé a obra.	T1,3,6,13,15, X1,2,3,13,21,2 4,EL 1,2,4,5,7,9
- Realizar o transporte de fragmentos ou obras de calquera tonalidade nun orden progresivo de dificultade. No caso dos pianistas ademais, transposición a primeira vista de melodías acompañadas entoando vocalmente a melodía e acompañándose co piano ó mesmo tempo.	T1,3,6,13,15, X1,2,3,13,21,2 4,EL 1,2,4,5,7,9

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SE SIÓ NS
1. Análise	1. Análise e comprensión dos elementos da partitura musical.	5
2. Lectura a vista	2. Lectura a vista e interpretación de pezas de diferentes estilos	6
3. Transporte	3. Coñecemento e práctica da transposición.	6
Total de sesións por cuatrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TO TA L HO RA S
Avaliación inicial: (Segundo o establecido nas Resolución do 8 de setembro de 2021 da Secretaría Xeral de Educación Formación Profesional pola que se dictan instrucións para o desenvolvemento das Ensinanzas de Réxime Especial para o curso 2021-2022)	1		1
Traballo na aula	17		17
Traballo persoal		70	70
Exame	2		2
Total de sesións por cuatrimestre			90

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDE RACIÓ N
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	Amosar ó longo del cuatrimestre unha capacidade de aprendizaxe progresiva, amosando o coñecemento dos transportes estudados e a correcta lectura e acompañamento a primeira vista.	Todas	50

Exame	1- Realizar correctamente a lectura a primeira vista dunha ou varias obras ou fragmentos, de diferentes estilos e formatos, incluíndo a melodía acompañada, amosando fluidez e comprensión do discurso musical. 2- Transportar correctamente a unha ou varias tonalidades dadas, unha obra ou fragmento, amosando fluidez e comprensión do discurso musical.	Todas	25/25
-------	---	-------	-------

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)

Exame	1- Realizar correctamente a lectura a primeira vista dunha ou varias obras ou fragmentos, de diferentes estilos e formatos, incluíndo a melodía acompañada, amosando fluidez e comprensión do discurso musical. 2- Transportar correctamente a unha ou varias tonalidades dadas, unha obra ou fragmento, amosando fluidez e comprensión o discurso musical.	Todas	25/25
Traballo persoal	Amosar ó longo do cuatrimestre unha capacidade de aprendizaxe progresiva, amosando o coñecemento dos transportes estudados e a correcta lectura e acompañamento a primeira vista.	Todas	50

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)

	(ver evaluación extraordinaria)		

EXTRAORDINARIA

Exame	1- Realizar correctamente a lectura a primeira vista dunha ou varias obras ou fragmentos, de diferentes estilos e formatos, incluíndo a melodía acompañada, amosando fluidez e comprensión do discurso musical. 2- Transportar correctamente a unha ou varias tonalidades dadas, unha obra ou fragmento, amosando fluidez e comprensión o discurso musical.	Todas	50/50
-------	--	-------	-------

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

- Calquera partitura que pertenza ou non ó repertorio dos instrumentistas e que sexa axeitada para o traballo da lectura a primeira vista, o transporte e análise das obras.
- Métodos de transposición e repentización de Iglesias, Doupond, Lamberti, Messiaen, etc.